

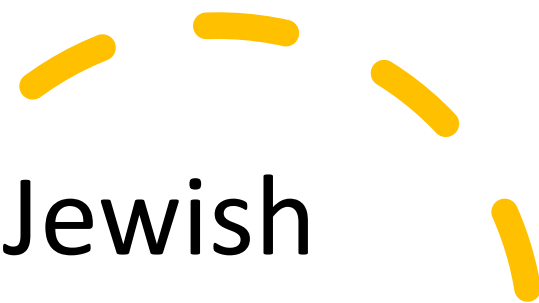

Christian Influences on Jewish Bible Interpretation

Marty Lockshin, Torah in Motion 5784

What We
Won't Talk
about Today

1. The extent of Jewish
Polemical With/Arguing
Against Christianity in
Medieval Jewish Bible
Commentaries

לָכֵן יִתֵּן ה' הוּא לָכֶם אֹת הַנִּיּוֹת הָעֵלְמָה הָרָה וְיִלְדֶת בֵּן
(Isaiah 7:14)

רב דוד קמחי: הנה העלמה הרה –
העלמה אינה בתולה כדברי התועים

Rabbi David Kimhi (1160-1235):
עלמה does not mean virgin, as
those who err claim.

רב יוסף קרא: העלמה שהיא הרה
עכשיו תלד בן זכר. וזהו האות: שאין
אדם יודע מה בבטן המלאה, אם זכר
אם נקבה, וזו ממה שתלד בן זכר.

Rabbi Joseph Qara (c. 1065 – c.
1135): The woman who is now
pregnant will give birth to a son.
And the “sign” here is that [she is
told that] she will give birth to a
male, as no one knows whether a
fetus is male or female.

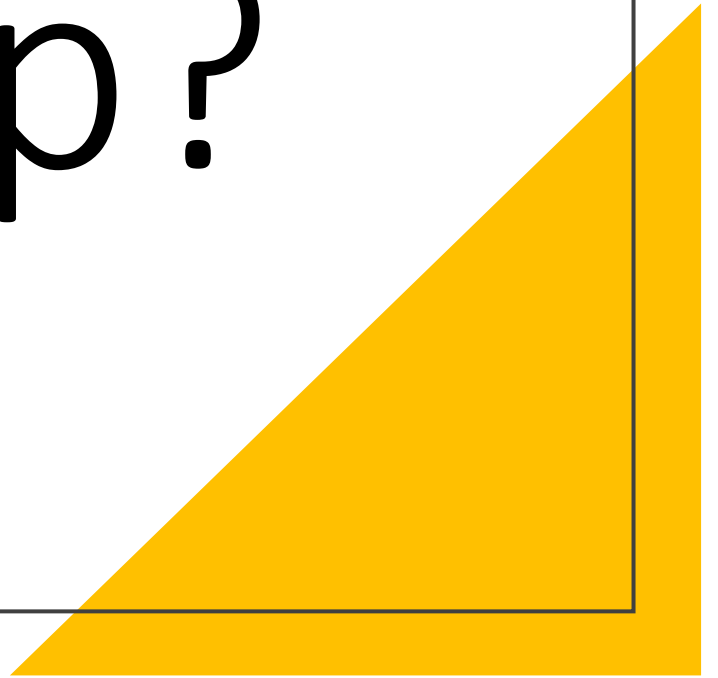

What We
Won't Talk
about Today

2. The Nature of the Relationship Between Peshat and Polemics

Intrinsic
Relationship?

Rashbam on
Exod 3:22

זהו עיקר פשוטו ותשובה
למינים

This interpretation is the true plain
meaning of the verse and an
appropriate rebuttal for the
Christians.

What We
Will Talk
about Today

Is it possible that Jews
were influenced by
Christian Bible
Interpretations (in a
manner that was not
rejecting what the
Christians said)?

Don Isaac Abarbanel (1437-1508)

ולחנה נתן מנה אחת אפים (שמ"א א ה).
ופרשו המפרשים אפים מנה אחת
נכבדת . . . וכפי יונתן יהיה פירושו . . .
ושניהם מדברי חכמינו זכרונם לברכה . . .
. ורבי לוי בן גרשם פירש . . . והנוצרים
העתיקו אפים טרישטי"ש בלעז, ופירשו
שהיה נותן אלקנה מנה אחת לבד לחנה,
והיה לו חרון אף על זה . . . וכן הביאו
רבי דוד קמחי בשם אביו גם כן והוא
פירוש יפה מאד.

Vulgate: Annae autem dedit partem
unam tristis.

“אפיים.”
“He gave Hannah one portion.”
The commentators explained “one
substantial portion” . . . According to
Yonatan it means . . . Both of these
are based on *hazal*. Gersonides
explained... The Christians translated
tristis in Latin, meaning that because
Elkanah gave Hannah only one
portion, he found this upsetting . . .
Rabbi David Kimhi also offered this
explanation in his father’s name.
This is a very fine interpretation.

And What about Before
the 16th Century?

Rabbi Yosef ibn Aqnin's (1150-1220) Introduction to his Song of Songs Commentary

וזכר (רב שמואל) הנגיד ז"ל גם כן
בכתאב אלאסתגנא (בספר הענבר),
אשר בו הרבה להביא מפירושי
הנוצרים, כי ר' מצליח בן אלבצק דיין
בסיציליאה בשובו מבגדאד שלח לו
(לנגיד) אגרת בספור חיי רבנו האי
גאון . . .

Furthermore, Rabbi Samuel the
Naggid (993-1056) mentioned in
his *Sefer ha-Inbar*, in which he
quoted extensively from Christian
Bible commentaries, that when
Rav Matsliah (?) the *dayyan* of
Sicilia returned from Baghdad, he
sent the Naggid a letter containing
the life story of Rav Hai Gaon
(939-1038). . . .

Rabbi Yosef ibn Aqnin's (1150-1220) Introduction to his Song of Songs Commentary

ובתוך שאר דברים סיפר כי ביום אחד נפל הדבור בבית הישיבה אודות הפסוק שְׁמֵן רֹאשׁ אֶל יְנִי רֹאשִׁי (תהילים קמ"א ה'), ונחלקו בו הנאספים בבית הישיבה ורמז רב האיי ז"ל לר' מצליח שילך אל הקתוליקוס וישאלהו אודות מה שנמצא אתו בפירוש זה הפסוק. ולא הוטב הדבר בעיני ר' מצליח,

Among other things, he reported: One day a discussion took place in the yeshivah about the meaning of the verse (Ps. 141:5): "Let my head not refuse such choice oil." The assembled in the yeshivah disagreed about its meaning. Rav Hai Gaon suggested to Rav Matsliah that he go to the *catholicos* and ask him what he has (in writings? in translations? orally?) about the meaning of this verse. Rav Matsliah was displeased [by the idea].

Rabbi Yosef ibn Aqnin's (1150-1220) Introduction to his Song of Songs Commentary

וכראות הגאון ז"ל כי קשה הדבר
לר' מצליח התרעם עליו, באמרו
כי האבות והצדיקים הקדמונים
אשר היו קדושים מאוד לא נמנעו
מלחקור ע"ד פירוש המלות אצל
בעלי אמונות שונות כאשר הוא
נודע ומקובל אצלינו. והלך ר'
מצליח ז"ל אל הקתוליקוס ושאל
את פיו . . .

When Rav Hai saw that Rav
Matsliah was displeased, Rav Hai
chastised him, saying: "Our
forefathers and the righteous
people of previous generations,
very holy people, never hesitated
to ask the members of other faiths
about the meaning of words [in
the Bible] . . . as we well know."
So Rav Matsliah went to the
catholicos and asked him . . .

Rashbam (c. 1080 – c.
1160) and the Victorines

זאת מִשְׁחַת אֶהָרֹן וּמִשְׁחַת בְּנָיו מֵאִשֵּׁי ה' בְּיוֹם הַקָּרִיב
אֲתֶם לְכַהֵן לָהּ' (ויקרא ז לה)

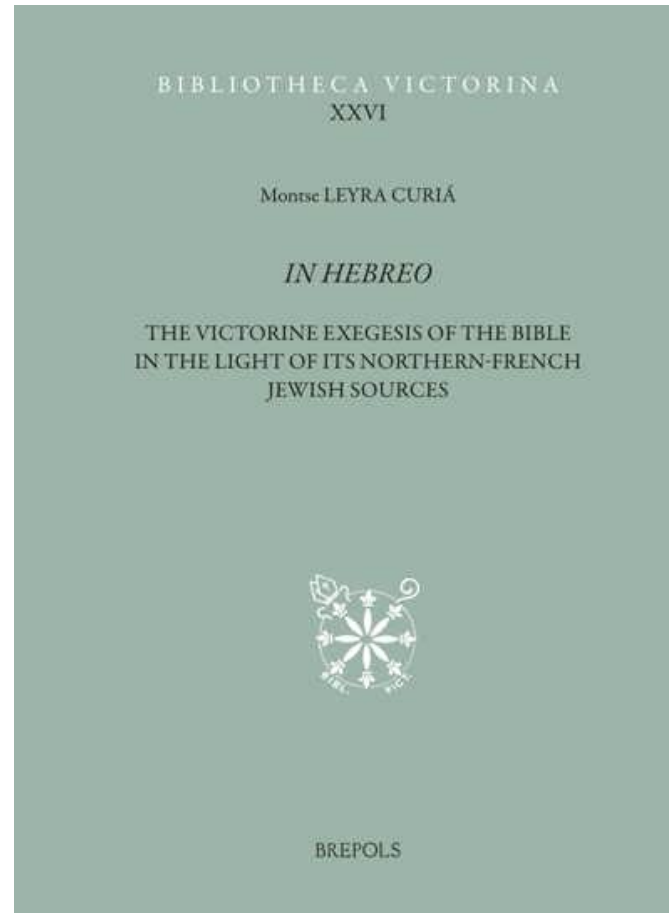
רשב"ם: זאת משחת אהרן ו{משחת}
בניו – שכר משחת אהרן ובניו.

Andrew of St. Victor: Haec est
unctio Aaron: In hebraeo est
“augmentum.”

Rashbam: “The anointing of
Aaron and the anointing of his
sons”: I.e. this is the recompense
for the anointing of Aaron and his
sons.

Andrew of St. Victor (c. 1110 –
1175): [quoting the Vulgate]: “This
is the anointing of Aaron”: The
Hebrew reads “increase” [and not
anointing].

Montse Leyra Curia

Rashbam's Language
When Relating to
Christians (compared to
older and younger
contemporaries)

Rhetoric of Rashbam's Contemporaries I

רש"י: באנו אל אחיך
– שהיתה אומר: אחי,
אבל הוא נוהג עמך
כעשו – עודנו בשנאתו

Rashi (1040-1105): “To your brother, Esau” – to him whom you called my brother, but he behaves towards you as Esau, he still hates you.

Rhetoric of Rashbam's Contemporaries II

רב יוסף בכור שור: ובכאן נשברו
זרועם של אומות העולם שאומרים על
מה שאמר משה רבינו: אלגוריא הם,
כלומר: חידה ומשל, ואינו מה שהוא
אומר. ומהפכין הנבואה לדבר אחר,
ומוציאין הדבר ממשמעותו לגמרי . . .
שאף על פי שהעתיקו את התורה
מלשון הקודש ללשונם, לא נתן להם
הקב"ה לב לדעת ועינים לראות
ואזנים לשמוע, . . . כי אין רוצה וחפץ
בהם שידבקו בתורתו.

Rabbi Yosef Bekhor Shor: In this verse we find a resounding proof against the position of the gentiles [literally: "here the gentiles' arms are broken"] who claim that everything that Moses said was *allegoria*, i.e. a riddle and a parable, and is not to be understood literally. They thus understand [Moses'] prophecies as something utterly different, and remove the text totally from its [real] meaning. Even though they translated the Torah from Hebrew into their own language, God did not give them "a mind to understand or eyes to see or ears to hear" (Deut 29) . . . since God does not want them to be connected to His Torah.

Rashbam's Language re Christians in his Torah Commentary

תשובה למינים והודו לי. ואף על פי שיש
בספריהם: אני אמית ואחיה בלשון לטין של
לא תרצח, הם לא דיקדקו

ולמינים אמרתי: הצמר צבוע והפשתן איננו
צבוע, וקפיד בבגד של שני מראות, והודו לי.

ופשט זה תשובה למינין, שאין כתוב כי אם
שילה שם העיר, שאין לעז במקרא, לא
"שלו" כתוב כאן כדברי העברים, ולא
"שליח" כדברי הנוצרים

Exod 20:8 I offered this explanation as an argument against the Christians, and they admitted that I was right. Even though in their Latin books the same verb is used . . . , their translations are inaccurate.

Lev 19:19 To the Christians I said that the text outlawed clothing of two different colors, for wool is [generally] colored, but linen is not. They accepted this explanation.

Gen 49:10 This interpretation constitutes a refutation of the explanation of Christians. "Shiloh" that is written here is just the name of a city. For there are no vernacular words in the Bible. Neither is *shello* – his – written here, as some Jews claim, nor *shaliah* – a messenger – as the Christians say.

Rashbam's Language about Other Jewish Torah Commentators

והמפרשו במכירת יוסף, לא ידע
בשיטה של פסוק ולא בחילוק
טעמים כלל.

המפרשו על שמשון לא ידע בעומק
פשוטו של מקרא כלל

מי שרוצה לעמוד על עיקר פשוטו
של מקראות הללו ישכיל בפירושי
זה, כי הראשונים ממני לא הבינו בו
כלל כלל.

Gen 49:9: Whoever explains this phrase as referring to the sale of Joseph has no understanding of either the context of the verse or the punctuation of the cantillation signs.

Gen 49: 16: He who interprets this verse as referring to Samson has absolutely no understanding of the profundities of the plain meaning of Scripture.

Exod 3:11: He who wishes to understand the true plain meaning of these verses should seek wisdom in this, my commentary, for those who preceded me did not understand them at all.

Genesis 18

א וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלְנֵי מַמְרֵא וְהוּא יוֹשֵׁב
פֶּתַח הָאֵהָל כְּחֹם הַיּוֹם.

YHVH appeared to him by the terebinths of Mamre; he was sitting at the entrance of the tent as the day grew hot.

ב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אָנָשִׁים
נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לְקִרְאתָם מִפֶּתַח
הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה.

Looking up, he saw three men standing near him. As soon as he saw them, he ran from the entrance of the tent to greet them and, bowing to the ground,

ג וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם נָא מְצֵאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
אַל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ.

he said, “My lords, if it please you, do not go on past your servant.

ד יִקַּח נָא מֵעַט מַיִם וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם
וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ

Let a little water be brought; bathe your feet and recline under the tree.

Justin Martyr (2nd century)

As summarized by A. Lukyn Williams, ed. of Justin Martyr's *Dialogue with Trypho the Jew*

[Justin] shows that the title 'Lord' does not belong to either of the two angels who went to Sodom, but to the angel who remained with Abraham. He afterwards went to Lot, and is called the 'Lord' who received from the Lord in heaven the duty of punishing Sodom."

Ibn Ezra on Gen 18

- תועי רוח אמרו: כי השם –
שלשה אנשים, והוא אחד,
והוא שלשה, ולא יתפרדו.
והנה שכחו . . .
- Those who stray
spiritually say that God
is three אנשים
[personae]: He is one
and He is three and
they are inseparable.
They forget that . . .

Rashbam on Genesis 18/19

(א) וירא אליו י"י - היאך? שבאו אליו שלשה אנשים שהיו מלאכים.

(יג) ויאמר י"י - המלאך. גדול שבהם.

(יד) היפלא מי"י - ששלחנו אליך דבר? וכן וי"י המטיר על סדום גפרית ואש מאת י"י מן השמים, הראשון שבפסוק הוא גבריאל והשני שבפסוק הוא הק'.

(1) YHVH APPEARED TO HIM: In what manner? Three men who were angels came to him.

(13) YHVH SAID: i.e. the chief angel [said].

(14) IS ANYTHING TOO WONDROUS FOR YHVH: i.e. for the One Who sent us to you. Similarly ([Gen. 19.24](#)), "The LORD rained down on Sodom sulfurous fire from the LORD out of heaven." The first "LORD" in the verse refers to Gabriel; the second refers to God.

Rashbam on Genesis 18/19 (cont.)

(טז) ויקמו משם האנשים - שנים מהם הלכו לסדום כדכת' ויבאו שני המלאכים סדומה, וגדול שבהם היה מדבר עם אברהם. וזהו שכת' בו וי"י אמר המכסה אני וגו', [וכן] ואברהם עודנו עומד לפני י"י. שני פסוקים אלו מדברים [ב]שלישי:

(כ) ויאמר י"י - המלאך לאברהם, שלוחים הללו אני שולח בשביל זעקת סדום,

(16) THE MEN SET OUT FROM THERE: Two of them went to Sodom, as it is written (19.1), "The two angels arrived in Sodom," while the chief angel remained speaking with Abraham (vs. 17). About this [chief] angel it is written (vs. 17), "Now YHVH [i.e. the chief angel] had said, 'Shall I hide'," and (vs. 22), "Abraham remained standing before YHVH [i.e. the chief angel]." Both these verses refer to the third angel.

(20) *Vayyo'mer* YHVH: I.e. the angel said to Abraham, "I am sending these messengers because of THE OUTRAGE OF SODOM,"

Rashbam
(compared to
older/younger
contemporary
Torah
commentators)

The most comments
disagreeing with Christian
interpretations

The least rancour about
Christian interpretations

The greatest possibility that he
“learned” from his Christian
neighbours